วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร

Wat Prayurawongsawas

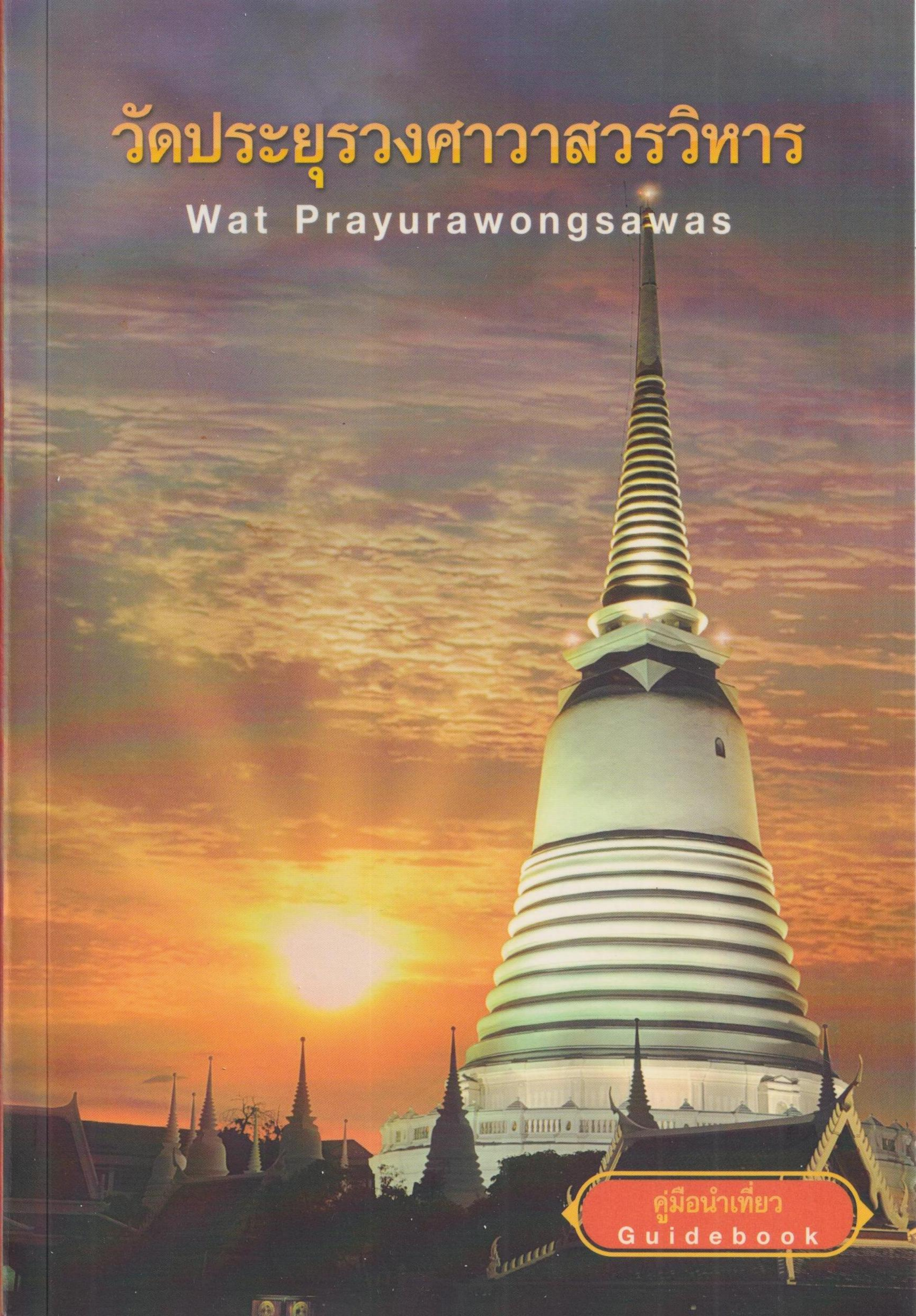

คู่มือนำเที่ยว
Guidebook

สารบัญ

ประวัติวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร	3
ราชินิกุลบุนนาคกับวัดประยุรวงศาวาส	4
สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาประยูรวงศ์	6
ปูชนียวัตถุและปูชนียสถานที่สำคัญ	7
วัดรั้วเหล็ก	8
พระอุโบสถ	11
พระประธานในพระอุโบสถ	17
พระวิหาร	19
พระพุทธนาค	23
พระบรมธาตุมหาเจดีย์	24
อ่างน้ำโบราณ	32
พรินทรปริยัติธรรมศาลา พิพิธภัณฑ์พระ "ประยูรภัณฑาคาร"	34
ภูเขาจำลอง (เขาเต่า)	40
หลวงพ่อแขก	49
อนุสาวรีย์ปืนสามกระบอก	51
สิงโตจีน	52
หลวงพ่อแก้ว	53
หอภาวนาสิทธิโชค	57
วิหารคต	60
ประวัติเจ้าอาวาส	62

Content

Historical Background	3
The Bunnag Family and Wat Prayurawongsawas	5
Somdet Chao Phraya Borom Maha Prayurawong	6
Revered objects and interesting places	7
Wat Rua Lek (The Iron-fenced Monastery)	9
Uposatha (Ordination Hall)	13
The Principal Buddha Statue	17
The Vihara	20
Phra Phutthanak Buddha Statue	23
Phra Boromthat Maha Chedi	31
Ancient Water Basins	33
Barindra Pariyattidharma Sala Prayoon Bhadakhan Museum	37
The Replica Mountain (Turtle Mountain)	47
Luang Pho Khaek	49
Three Cannons Monument	51
Chinese lion figures	52
Luang Pho Kaeo	55
Sitthichok Meditation Hall	59
Khot Vihara	61
The Present Chief Abbot	62

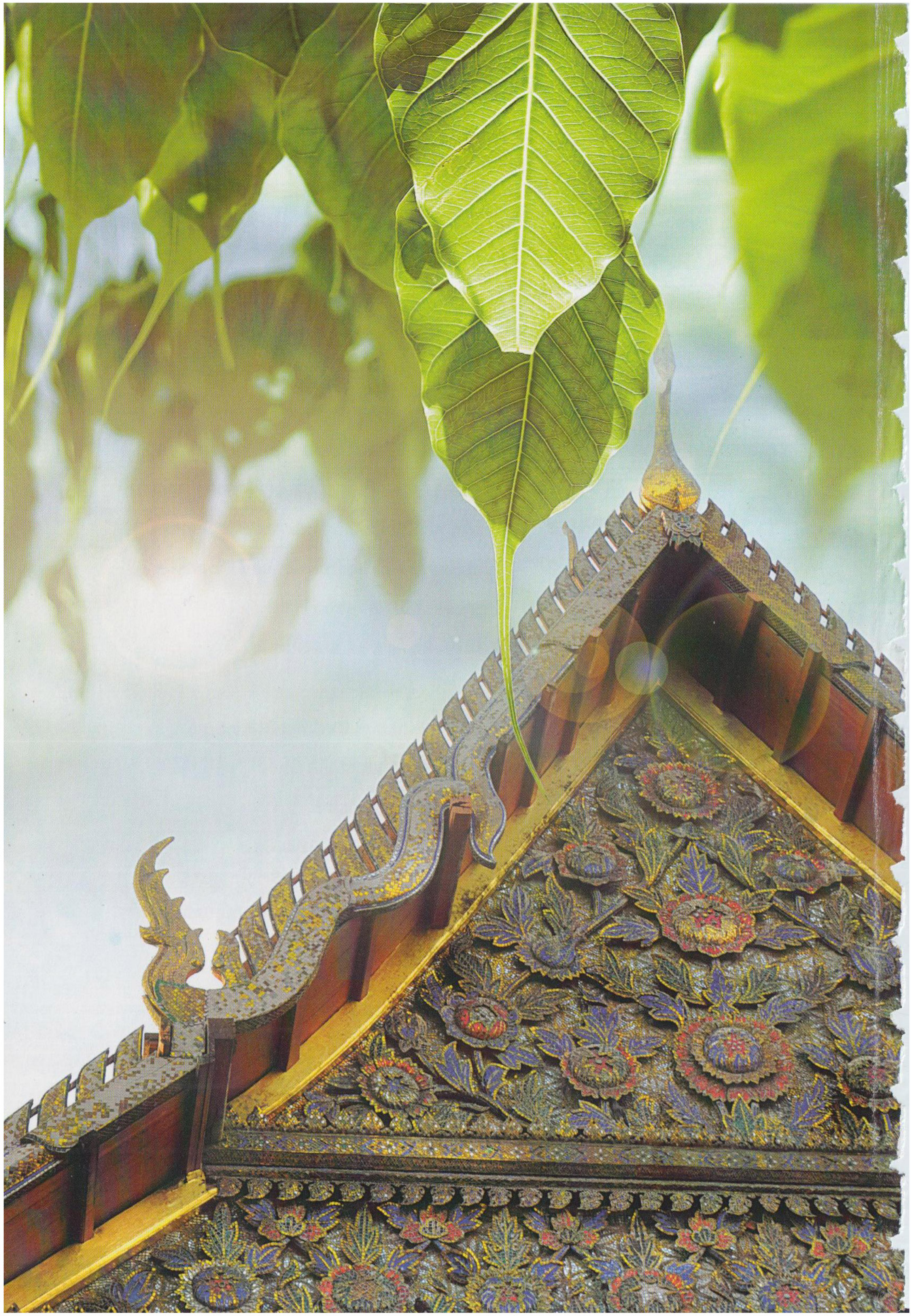

วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร

วัดประยุรวงศาวาส เป็นพระอารามหลวงชั้นโท ชนิดวรวิหาร ตั้งอยู่ใกล้เชิงสะพานปฐมบรมราชานุสรณ์ (สะพานพระพุทธยอดฟ้า) ฝั่งธนบุรี

วัดประยุรวงศาวาสเป็นวัดเก่าแก่วัดหนึ่งในสมัยต้นรัตนโกสินทร์ สร้างโดยสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ (ดิศ บุนนาค) เมื่อยังเป็นเจ้าพระยาพระคลังว่าที่พระคลังและว่าที่สมุหกลาโหมด้วย อุทิศที่สวนกาแฟ สร้างขึ้นใหม่เมื่อปีชวด พ.ศ. ๒๓๗๑ แล้วถวายเป็นพระอารามหลวงเมื่อ พ.ศ. ๒๓๗๕ ในสมัยรัชกาลที่ ๓ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชทานนามว่า “วัดประยุรวงศาวาส”

Historical Background

Wat Prayurawongsawas, commonly known as Wat Prayoon, is a royal monastery, being situated on the west bank of the Chao Phraya River at the foot of the Memorial Bridge in Thon Buri, Bangkok.

It is one of the ancient monasteries of the ealy Rattanakosin period, having been built in 1828 by the Minister in charge of the Royal Treasury, Foreign Affairs and Defence, Chao Phraya Phra Klang (Dit Bunnag) - later to be known as Somdet Chao Phraya Borom Maha Prayurawong - who dedicated his coffee garden for constructing the monastery. In 1832 the monastery was declared a royal monastery by King Rama III under the name of Wat Prayurawongsawas.

ราชินิกุลบุนนาคกับวัดประยุรวงศาวาส

วัดประยุรวงศาวาส สร้างโดยขุนนางผู้ใหญ่ในตระกูลที่มีอิทธิพลทางการเมืองมากที่สุดในแผ่นดินสมัยนั้น คือตระกูลบุนนาค ที่เป็นราชินิกุล คือตระกูลฝ่ายพระราชินีสมัยรัชกาลที่ ๑ แล้ว ยังเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการสถาปนาองค์พระมหากษัตริย์ในสมัยรัชกาลที่ ๔

เหตุที่สกุลบุนนาคเป็นราชินิกุล ก็เนื่องจากว่า สมเด็จพระอมรินทรามาตย์ มีพระนามเดิมว่า นาค เป็นพระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๑ มีพระกนิษฐภคินีชื่อ นวล ผู้ซึ่งต่อมาได้รับสถาปนาเป็นเจ้าคุณพระราชพันธุ์ เจ้าคุณนวลได้สมรสกับนายบุนนาค

นายบุนนาคนับเป็นต้นสกุลบุนนาค เป็นพระสหายของรัชกาลที่ ๑ มาตั้งแต่ก่อนขึ้นครองราชย์ และเคยดูแลครอบครัวของพระองค์ในระหว่างที่ของพม่าเข้ามารุกราน ต่อมาได้เข้ารับราชการจนได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เป็นเจ้าพระยาอรรคมหาเสนาว่าที่สมุหพระกลาโหม

เจ้าพระยาอรรคมหาเสนา (บุนนาค) กับเจ้าคุณพระราชพันธุ์ (นวล) มีบุตรชายคนแรก คือสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ (ดิศ บุนนาค) ซึ่งเป็นผู้สร้างวัดประยุรวงศาวาส

The Bunnag Family and Wat Prayurawongsawas

Wat Prayurawongsawas was built by Chao Phraya Phra Klang (Dit Bunnag), the Great Noble man of the Bunnag family. He was one of the most politically powerful men of the ealy Rattanakosin period.

The Queen of King Rama I was formerly known as "Nak", with the title Somdet Phra Amarintaramat, and she had a sister called "Nuan" who was later given the title Chao Khun Phra Ratchaphan. Chao Khun Nuan married Mr Bunnag and they founded the Bunnag lineage. Mr Bunnag was the close associate of King Rama I, prior to the King's enthronement and he looked after the King's family in the time of the Burmese war.

Later Mr Bunnag entered the service of the government and was given the title Chao Phraya Akka Maha Sena in charge of the Defence Ministry.

This noble pair of Mr Bunnag and Chao Khun Nuan had a son called Dit Bunnag, titled Chao Phraya Borom Maha Prayurawong, who was the founder of Wat Prayurawongsawas.

สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาประยูรวงศ์

มีนามเดิมว่า ดิศ เกิดเมื่อปีวอก พ.ศ. ๒๓๓๑ สร้างวัดประยุรวงศาวาส เมื่อ พ.ศ. ๒๓๗๑ ขณะนั้นกำลังดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าพระยาพระคลังว่าที่กรมท่าและว่าที่สมุหพระกลาโหม เจ้าพระยาพระคลัง (ดิศ) เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการอัญเชิญเจ้าฟ้ามงกุฎขึ้นครองราชย์เป็นพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ จึงได้รับพระราชทานเลื่อนบรรดาศักดิ์เป็นสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ เมื่อปี พ.ศ. ๒๓๙๔ และเป็นผู้สำเร็จราชการแผ่นดินในสมัยต้นรัชกาลที่ ๔ สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ ถึงพิราลัยเมื่อพ.ศ. ๒๓๙๘ รวมอายุได้ ๖๘ ปี

Somdet Chao Phraya Borom Maha Prayurawong

Somdet Chao Phraya Borom Maha Prayurawong had an original name as Dit who was born in 1788 and built Wat Prayurawongsawas in 1828. At that time, he was serving in the position of Chao Phraya Phra Klang, a Minister in charge of the Royal Treasury, Foreign Affairs and Defence. Chao Phraya Phra Klang (Dit) played very important role in inviting Prince Mongkut to ascend the throne as the King Rama IV. Later, he was bestowed into the position of Somdet Chao Phraya Borom Maha Prayarawong in 1851 and appointed Regent of Siam in the early period of King Rama IV. Somdet Chao Phraya Borom Maha Prayarawong passed away in 1855 at the age of 68.

ปูชนียวัตถุและปูชนียสถานที่สำคัญ

บริเวณหน้าวัดประยุรวงศาวาสมีปูชนียวัตถุและปูชนียสถานหลายแห่ง ที่เปิดให้ประชาชนทั่วไปเข้าชมและสักการะบูชา เมื่อเดินทางเข้าวัดจากประตูด้านถนนประชาธิปก จะพบรั้วเหล็กสีแดงทอดยาวจากประตูจนถึงพระบรมธาตุมหาเจดีย์ กลุ่มอาคารที่อยู่ด้านทิศใต้ของรั้วเหล็กเป็นศิลปวัตถุแบบไทย เช่นพระอุโบสถ พระวิหาร ศาลาการเปรียญ ส่วนกลุ่มอาคารที่อยู่ด้านทิศเหนือของรั้วเหล็กเป็นศิลปวัตถุแบบผสมตะวันตก เช่น พรินทรปริยัติธรรมศาลา อาคารในบริเวณภูเขาจำลอง (เขาเต่า) ในเขตนี้ เคยมีอาคารแบบโกธิค ชื่อว่า พรรณาคาร เป็นที่ตั้งของญาติสมาคมราชินิกุลวงศ์บุนนาค ซึ่งเจ้าพระยาภาสกรวงศ์จัดตั้งขึ้น

Revered objects and interesting places

In front of Wat Prayurawongsawas are many revered objects and places of interest that are open to the general public. At the front gate on Prachathipok Road, a red iron fence can be seen leading from the gateway up to the Great Pagoda or Phra Boromthat Maha Chedi.

The group of buildings on the south side of the iron fence, such as the royal chapel (uposatha, or ordination hall), a vihara, and a multi-purpose sala are in all in traditional Thai style.

The buildings on the north side of the iron fence, however, such as the Parindara Pariyattitham sala, and the complex of buildings in the area of the replica mountain (Khao Tao) are a mixture of Thai and Western architectural styles. There is also a gothic building, known as the Phannakhan, that was established by Chao Phraya Phasakonwong aimed at being used as a meeting-place for relatives of the Bunnag lineage.

วัดรั้วเหล็ก

วัดประยุรวงศาวาสชาวบ้านมักเรียกว่า "วัดรั้วเหล็ก" ก็เพราะมีรั้วเหล็กสีแดงแวดล้อมเป็นกำแพงอยู่ชั้นในและชั้นนอก รั้วเหล็กส่วนหนึ่งทอดยาวจากประตูวัดจนถึงพระบรมธาตุมหาเจดีย์ รั้วเหล็กนั้นสูงประมาณ 3 ศอกเศษ ทำเป็นรูปอาวุธโบราณคือ หอก ดาบ และขวาน มีสัณฐานเป็นกำแพงและซุ้มประตูเล็กๆ เป็นตอนๆ ไป

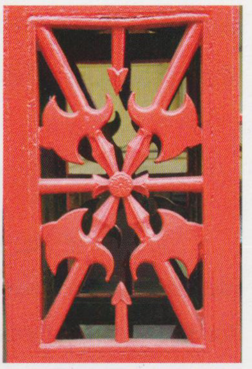

จำนวน หอก ดาบ และขวาน ที่นำมาประดับเป็นรั้วเหล็ก จะมีจำนวนเท่าใดมิได้มีประวัติเขียนไว้ แต่ชาวบ้านมักท่องจำกันต่อๆ มาว่าวัดรั้วเหล็กมีขวาน ๓ หมื่น ปืน ๓ กระบอก หอก ๓ แสน

มีเรื่องเล่าว่า รั้วเหล็กนี้เดิมสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาประยูรวงศ์สั่งเข้ามาจากประเทศอังกฤษ เพื่อทูลเกล้าถวายพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เผื่อใช้ล้อมเป็นกำแพงในพระบรมมหาราชวัง แต่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวไม่โปรด จึงขอรับ พระราชทานมาใช้ล้อมเป็นกำแพงในวัด โดยเอาน้ำตาลทรายแลกทำสัญญากันหนักต่อหนัก คือเหล็กหนักเท่าใด น้ำตาลทรายก็หนักเท่านั้น

เรื่องรั้วเหล็กนี้ เมื่อเจ้าพระยาภานุวงศ์มหาโกษาธิบดี (ท้วม บุนนาค) เป็นอัครราชทูตพิเศษ ออกไปแก้ไขและเพิ่มเติมสัญญา ณ กรุงลอนดอน ในสมัยรัชกาลที่ ๕ พ.ศ. ๒๔๒๓ ได้เล่าว่าได้พบรั้วเหล็กในกรุงลอนดอนมีรูปสัณฐานเช่นรั้วเหล็กที่วัดประยุรวงศาวาสนี้เหมือนกัน ล้อมเป็นกำแพง อยู่ในเมืองหลายแห่ง

Wat Rua Lek (The Iron-fenced Monastery)

Wat Prayurawongsawas is often called the Wat Rua Lek (Iron-fenced Monastery) because of the red iron fence surrounding its walls. A part of iron fence leads from the gateway up to the Great Pagoda or Phra Boromthat Maha Chedi. The height of this fence is approximately one and a half metre and is constructed in the shape of ancient weapons, such as the lance, sword and axe. The fence has small arched entrances along its length.

The common people believe that Wat Rua Lek (Iron-fenced Monastery) consists of 30,000 axes, 3 cannons, and 300,000 lances.

There is a story told that this iron fence was ordered on behalf of King Rama III from the United Kingdom by Somdet Chao Phraya Borom Maha Prayurawong. It was intended to be used as the wall surrounding the Grand Palace but King Rama III did not take the offer. Then Somdet Chao Phraya Borom Maha Prayurawong asked for the iron fence to be erected around Wat Prayurawongsawas instead. The payment was made in sugar-cane equal in weight to that of the iron fence itself.

It is said that Chao Phraya Phanuwong Maha Kosathibodi (Tuam Bunnag), the Royal Ambassador, went to London in 1880, during the reign of the King Rama V, to review international agreements and contracts. It was there that he observed many similar iron fences of the same style as that erected as this monastery.

พระอุโบสถ

ตั้งอยู่ด้านทิศใต้ของรั้วเหล็ก เป็นสถาปัตยกรรมไทยแบบทรงไทย โครงสร้างก่ออิฐถือปูน ขนาดกว้าง ๑๘.๒๔ เมตร ยาว ๒๕.๒๐ เมตร หน้าบันเป็นลายดอกพุดตานสวยงามมาก ด้านหน้าและด้านหลังมีประตูเข้าออก ๒ ทาง หลังคามุงกระเบื้องเคลือบมีภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องพุทธประวัติอยู่ด้านหลังพระประธาน ส่วนภาพจิตรกรรมฝาผนังรอบพระอุโบสถ เดิมเป็นภาพชาดก ได้ถูกทำลายจากการที่หลังคาอุโบสถถูกสะเก็ดระเบิดจากสงครามโลกครั้งที่ ๒ เมื่อมีการทิ้งระเบิดที่สะพานพุทธยอดฟ้า

พระอุโบสถนี้ ได้รับการซ่อมแซมเป็นครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่ ๔ เมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จมาพระราชทานผ้าพระกฐินที่วัดประยุรวงศาวาส ได้มีพระราชดำรัสแนะนำว่า เสาภายในพระอุโบสถห่างกันมากจนน่ากลัวเป็นอันตราย สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) เมื่อครั้งเป็นเจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์ สมุหพระกลาโหม จึงก่อเสารายในพระอุโบสถ เพิ่มเติมอีกข้างละ ๒ ต้น ตามพระราชนิยมจากเดิมที่เคยมี เสารายด้านละ ๔ ต้น รวมเป็นเสารายทั้งสิ้นด้านละ ๖ ต้น มีระยะห่างกันต้นละ ๓ ศอกเศษ

Uposatha (Ordination Hall)

Situated to the south of the iron fence, Uposatha or Ordination Hall is a beautiful building in Thai architectural style consisting of brick and stucco, measuring 18.24 by 25.20 metres. Its important architectural features are its pediments with intricate wood-carvings depicting phuttan flowers. There are an entrance and an exit at the front and back of the Uposatha. Its roof consists of glazed tiles, whilst within the Uposatha, there are mural paintings behind the principal Buddha-image portraying scenes from the life of the Buddha. On the surrounding walls, there were mural paintings depicting the various Jatakas or the Buddha's birth stories. Unfortunately, these mural paintings of the Jataka stories were destroyed during World War II when the Memorial Bridge was air-raided and the roof of the Uposatha was partially damaged by a huge bomb, thereby causing rain-water to seep in and irreparably destroy them.

The Uposatha was restored, for the first time, during the reign of the King Rama IV, when he attended Wat Prayurawongsawas so as to offer royal kathina robes. His majesty noticed that the columns in the uposatha were too far apart and might pose a danger. Somdet Chao Phraya Borom Maha Sri Suriyawong (Chuang Bunnag) arranged for extra columns to be built, adding two more per row. As a result, the original four columns in each row were increased to six, some 1.75 metres apart.

พระประธานในพระอุโบสถ

เป็นพระพุทธรูปหล่อปางมารวิชัย หน้าตักกว้าง ๑.๙๙ เมตร ไหล่กว้าง ๑.๒๕ เมตร สูง ๑.๖๒๕ เมตร ทำพิธีหล่อโดยสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ในพ.ศ. ๒๓๗๑ ไล่เลี่ยกับการสร้างพระอุโบสถ เป็นพระพุทธรูปที่ประกอบด้วยพระพุทธลักษณะอันงดงามพร้อมพระองค์หนึ่ง

เกี่ยวกับพระประธานองค์นี้ มีเรื่องน่ารู้ประการหนึ่งคือ พระพุทธรูปองค์นี้เป็นพระหล่อลงรักปิดทอง ในการหล่อนั้น สำเร็จด้วยฝีมือนายช่างไทยโดยตลอด ส่วนการลงรักปิดทอง เป็นฝีมือนายช่างญี่ปุ่นฝีมือเยี่ยม ซึ่งท่านผู้สร้างได้ว่าจ้างมาทำในคราวที่ท่านไปราชการประเทศญี่ปุ่น ถือได้ว่าเป็นพระพุทธรูปองค์แรกช่างฝีมือปิดทองเป็นชาวต่างชาติ

ในปีพ.ศ. ๒๕๓๕ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลปัจจุบัน ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานชื่อพระประธานในพระอุโบสถเพื่อเป็นเกียรติประวัติแก่วัดว่า พระพุทธธรรมวิเชษฐศาสดา แปลว่า พระพุทธเจ้าผู้ทรงเป็นพระศาสดาประเสริฐสุดโดยธรรม

The principal Buddha statue

The principal Buddha-image inside the Uposatha portrays the posture of “Conquering the Evils”. It is 1.99 metre wide and 1.62 metre high. The Buddha statue was built by Somdet Chao Phraya Borom Maha Prayarawong in 1828.

There is a very interesting story about this statue, whose casting was performed by Thai craftsmen, whereas its gilding was done by artisans from Japan. This was the first time that foreigners had ever participated in creating a Thai Buddha statue.

In 1992, King Rama IX graciously named the statue as Phra Phuttathamma Wichettha Satsada, which literally means the “Lord Buddha who is the best in Dhamma”.

พระวิหาร

เป็นสถาปัตยกรรมแบบทรงไทย ขนาดกว้าง ๑๖.๙๙ เมตร ยาว ๒๐.๑๙ เมตร เป็นวิหาร ๕ ห้อง หลังคาลด ๒ ชั้น มีช่อฟ้าใบระกา นาคเบือน หน้าบันสลักลวดลายดอกไม้สลวย ปิดทองประดับกระจกแพรวพราว มีซุ้มประตู ๔ ซุ้ม และซุ้มหน้าต่าง โดยเฉพาะบานประตูประดับมุกสวยงามภายในพระวิหารเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปปางมารวิชัย เรียกว่าหลวงพ่อพระพุทธนาค ตั้งแต่พ.ศ. ๒๓๗๔ จนถึงปัจจุบัน

เมื่อวันที่ ๑๘ เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๙๒ กรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนรับพระวิหารหลังนี้และพระพุทธนาค เข้าเป็นศิลปโบราณวัตถุของชาติ และของพระศาสนา

ต่อมาในพ.ศ. ๒๕๕๐ ทางวัดได้อัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุที่ค้นพบบนองค์พระบรมธาตุมหาเจดีย์ มาประดิษฐานไว้ในพระวิหารเพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้สักการะบูชา

The Vihara

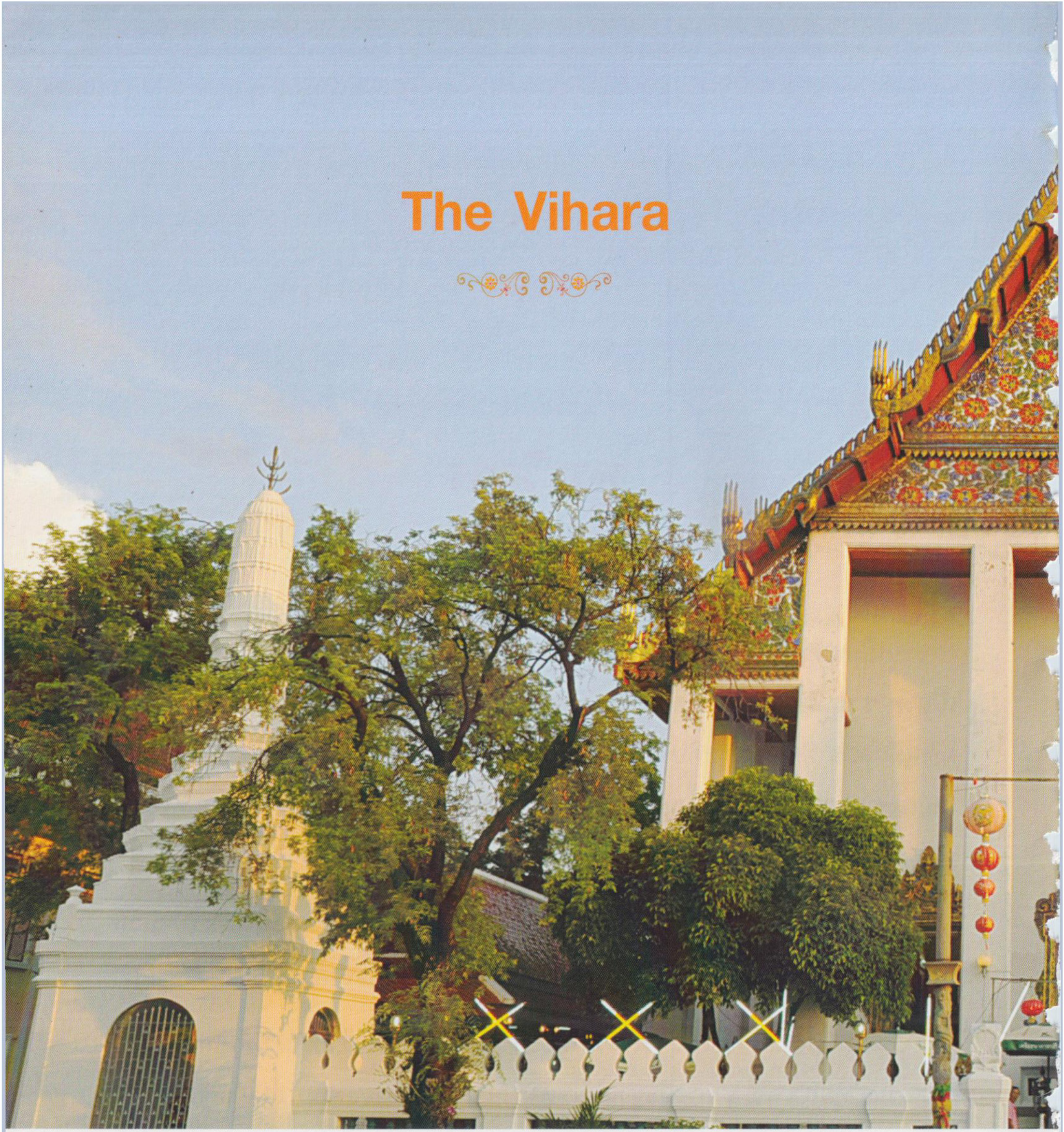

The Vihara, a building for housing a Buddha statue, is in Thai architectural style. It has five rooms and measures 16.99 by 20.19 metres. Its two-tiered roof is decorated with chofas, its pediment is adorned with a coloured mosaic exhibiting flowery motifs, whilst the panels of its four doors and windows are inlaid with mother-of-pearl. The Vihara is used to house Buddha statue called "Phra Phutthanak" which was cast in the Sukhothai-era. 700 years ago. The Buddha statue was moved from Sukhothai and kept in the Vihara in 1831.

On November 18, 1949, the Department of Fine Arts registered the Vihara and its Buddha statue as ancient national and religious objects of art

In 2008, the Vihara was also used to house the Buddha's relics found at the monastery's Great Pagoda.

พระพุทธนาค

นิยมเรียกกันว่า "หลวงพ่อนาค" เป็นพระพุทธรูปโบราณ สมัยกรุงสุโขทัย หล่อทั้งองค์ปางมารวิชัย ขนาดหน้าตักกว้าง ๔.๒๕ เมตร ไหล่กว้าง ๒.๘๐ เมตร สูง ๕.๗๐ เมตร บางครั้งชาวบ้านเรียกพระพุทธรูปนี้ว่า "พระพุทธนาคน้อย" เพราะเป็นคู่กับพระศรีศากยมุนี ที่เรียกกันว่า "พระพุทธนาคใหญ่" ซึ่งเป็นพระประธานในพระวิหารวัดสุทัศนเทพวราราม พระพุทธรูปนี้ได้รับอัญเชิญมาจากจังหวัดสุโขทัยเมื่อพ.ศ. ๒๓๗๔

พระวิหารหลวงพ่อนาคเคยประสบภัยทางอากาศสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ ซึ่งมีสะพานพระพุทธยอดฟ้าเป็นเป้าหมายที่จะต้องทำลายตามแผนยุทธการ ฝูงบินทิ้งระเบิดได้จู่โจมเข้าทำลายสะพานปล่อยลูกระเบิดลงซ้ำแล้วซ้ำอีก แผ่กระจายทั่วบริเวณสะพาน ระเบิดตกลงใกล้พระวิหารที่สถิตของพระพุทธนาค แต่พระวิหารเสียหายเล็กน้อย พระพุทธนาคไม่มีแม้แต่รอยขีดข่วนของสะเก็ดระเบิด นับว่าเป็นที่น่าอัศจรรย์ยิ่ง

Phra Phutthanak Buddha Statue

The Buddha statue in the Vihara is known as Phra Phutthanak or Luang Pho Nak. It is in the "Conquering the Evil" posture and tradition has it that it was brought from Sukhothai to Wat Prayurawongsawas in 1831. Its lap-width is 4.25 metres, whilst its overall height is that of 5.70 metres. It is sometimes referred to as "Phra Phutthanak Noi", or 'Little Phra Phutthanak', in contrast to its twin, Phra Sri Sakkaya Muni or Phra Phutthanak Yai ("Large Phra Phutthanak"), the principal Buddha statue housed in the Vihara of Wat Suthat.

During World War II, the Memorial Bridge nearby was air-raided in 1945. A huge bomb fell very next to the Vihara which was partially damaged. Phra Phutthanak statue, however, was miraculously intact.

พระบรมธาตุมหาเจดีย์

Phra Boromthat Maha Chedi

(the Great Pagoda containing the Buddha's relics)

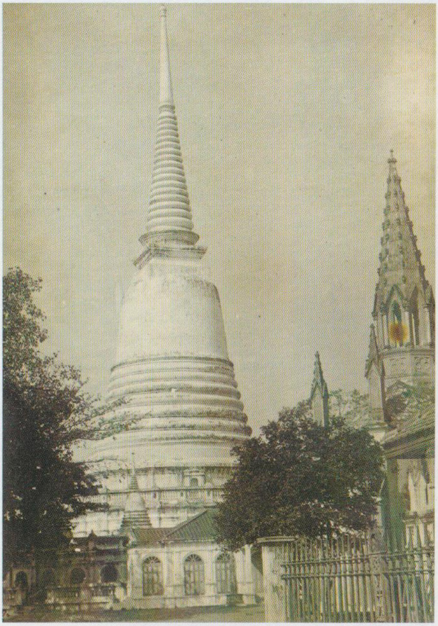

พระบรมธาตุมหาเจดีย์ เป็นเจดีย์ทรงกลม สัณฐานรูประฆังคว่ำหรือโอคว่ำ เป็นเจดีย์องค์ใหญ่ และสูงที่สุดในกรุงรัตนโกสินทร์ มีความสูง ๖๐.๕๒๕ เมตร ฐานส่วนล่างวัดโดยรอบ ๑๖๒ เมตร เส้นผ่าศูนย์กลาง ๕๐ เมตร ส่วนในบริเวณพระเจดีย์องค์ใหญ่มีชานเดินได้รอบ กว้าง ๕ เมตร และมีช่องคูหาเรียงรายล้อมรอบชั้นล่างด้านใน ๓๒ คูหา ด้านนอกอีก ๕๕ คูหา ชั้นบนถัดจากช่องคูหาขึ้นไปมีพระเจดีย์เล็ก ๑๘ องค์ ห้อมล้อมอยู่รอบองค์พระเจดีย์ใหญ่

สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ เริ่มสร้างพระบรมธาตุมหาเจดีย์องค์ใหญ่นี้ขึ้น แต่พระเจดีย์ยังไม่ทันแล้วเสร็จ ผู้สร้างก็ถึงพิราลัยไปก่อน สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) ได้สร้างพระบรมธาตุมหาเจดีย์ต่อจนเสร็จสมบูรณ์ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔

เมื่อพ.ศ. ๒๔๕๐ พระปรากรมมุนี (เปลี่ยน) เจ้าอาวาสรูปที่ ๑๐ ได้อัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุขึ้นประดิษฐานไว้บนองค์พระเจดีย์ และพระสมุห์ปุ่นได้เขียนจารึกกำกับไว้ว่า

"พระสมุ่หปุ่น ได้จารึกพระธรรมประจุพระเจดีย์ ณ วันศุกร์ ขึ้น ๑๐ ค่ำ เดือน ๘ หลัง ปีมะแม ๑๒๖๙ พระพุทธศาสนา ๒๔๕๐ เป็นส่วนอดีต ๒๕๔๙ ส่วนอนาคต ขอให้เป็นปัจจัยแด่ พระวิริยาธิกโพธิญาณ ในอนาคตกาลเทอญ"

นับแต่นั้น จึงเป็นที่เชื่อกันว่าพระบรมธาตุมหาเจดีย์เป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ แต่ไม่มีใครรู้ว่าประดิษฐานไว้ตรงจุดใด จนกระทั่งมีการบูรณปฏิสังขรณ์พระเจดีย์ครั้งใหญ่ในปี พ.ศ. ๒๕๔๙ พระธรรมโกศาจารย์ เจ้าอาวาสรูปปัจจุบันได้ค้นพบพระบรมสารีริกธาตุบนองค์พระเจดีย์เมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุกลับขึ้นไปประดิษฐานบนองค์พระเจดีย์ เมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๑

Phra Boromthat Maha Chedi

(the Great Pagoda containing the Buddha's relics)

The Maha Chedi or Great Pagoda, in the shape of a bell, contains the Buddha,s relics. It is the largest of its kind in the Rattanakosin period, being 60.525 metres in height and 162 meters in circumference. In the area surrounding the pagoda, there are porches measuring 5 metres in width enabling people to circumambulate.There are 32 dents facing inside the basement with another 55 dents facing out. On the second terrace there are eighteen tiny, bell-shaped pagodas.

Somdet Chao Phraya Borom Maha Prayurawong (Dit Bunnag) initiated work on the pagoda but it was not completed within his lifetime. It was left to his son, Somdet Chao Phraya Borom Maha Sri Suriyawong, to finish the work during the reign of King Rama IV.

In 1907, the tenth abbot, Phra Prakrommuni (Plian), had the Buddha's relics enshrined in the top section of the pagoda, along with the following inscription by Phra Samu Pun:

'Phra Samu Pun has written this inscription on the principle of the Dhamma for inclusion in this pagoda on Friday, the 10th waxing moon, of the 8th lunar month, in the year of the Goat, when Buddha-Sasana has the year 2450 (1907) as its past and the year 2549 (2006) as its future. May this merit-offering become a refuge for Phra Wiriyaka Phothiyan in the future'.

Although it was long since the Buddha's relics were enshrined in this pagoda, it was only during its restoration initiated in the year 2006 (B.E. 2549) by the present abbot, Phra Dharmakosajarn, that the Buddha's relics were discovered in the top part of the pagoda on the 5th of November 2007 (B.E. 2550).

H.R.H. Princess Sirindhon presided over the ceremony of re-enshrinement of 4 pieces of the Buddha's relics in the pagoda on the 11th of December 2008 (B.E. 2551). Another 5 pieces of the Buddha's relics remain enshrined in the Vihara of Phra Phutthanak.

อ่างน้ำโบราณ

ในบริเวณรอบภายในของพระบรมธาตุมหาเจดีย์ มีอ่างน้ำโบราณขนาดใหญ่มาก เส้นผ่าศูนย์กลาง ๙๕ เซนติเมตร สูง ๗๕ เซนติเมตร รูปลักษณ์เป็นอ่างทรงกลมบ้าง แปดเหลี่ยมบ้าง มีอยู่จำนวน ๒๖ ใบ สันนิษฐานว่าน่าจะนำเข้ามาในสมัยรัชกาลที่ ๓ จากเมืองจีน เพราะในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวนี้ ทรงทำการค้าขายกับจีนอย่างเป็นล่ำเป็นสัน มีเงินเก็บไว้ในท้องพระคลังจำนวนมาก

อ่างเคลือบขนาดใหญ่สมัยโบราณในวัดประยุรวงศาวาสนี้มีลวดลายหลายแบบ เป็นรูปมังกรบ้าง ต้นไม้ ต้นไผ่ ดอกไม้ กิเลน และรูปสัตว์ต่างๆ มีอายุนับร้อยปี

ที่กรุงปักกิ่ง พระราชวังโบราณกู้กงปัจจุบัน ก็มีอ่างขนาดใหญ่นี้จำนวนมาก ทรงกลม สำหรับใส่น้ำดับไฟในสมัยโบราณ ปัจจุบันเหลือประมาณ ๓๐ ใบ เพราะถูกฝรั่ง ยกไปเกือบหมด อ่างน้ำเหล่านี้ สร้างในราชวงศ์หมิงประมาณ ๗๐๐ ปี ใช้วัสดุทองแดงแล้วเคลือบด้วยทองแท้ แม้ที่เหลืออยู่ปัจจุบันก็ถูกขูดลอกเอาทองคำไปหมดแล้ว

Ancient Water Basins

Around the Great Pagoda, there are 26 large octagonal ancient water basins, bearing various designs, such as dragons, trees, bamboos, flowers, kylin, and different kinds of animals. The assumption is that they were imported from China during the reign of King Rama III.

Similar basins can be found at the ancient royal palace of Gu Gong in Beijing, which were used for extinguishing fires. Of these, some thirty remain, the rest having been carried off by foreigners. These ancient water basins were created 700 years ago in the Ming dynasty. The basins were made of copper coated with gold, although the latter has since been removed from those that remain.

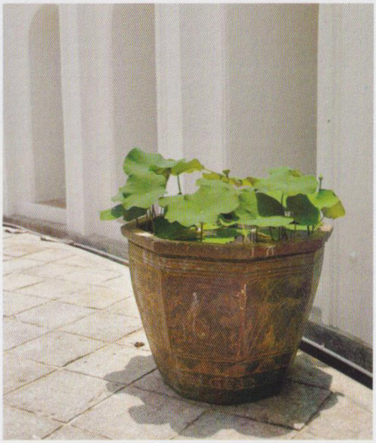

พรินทรปริยัติธรรมศาลา
พิพิธภัณฑ์พระ "ประยูรภัณฑาคาร"

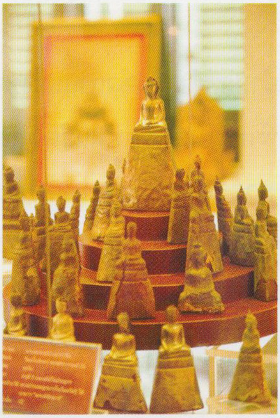

พรินทรปริยัติธรรมศาลาเป็นอาคารชั้นเดียว สถาปัตยกรรมแบบยุโรป เหนือขอบหน้าต่างเป็นกระจกสีสวยงาม ศาลานี้สร้างต่อจากมุขด้านหน้าพระบรมธาตุมหาเจดีย์ โดยเจ้าพระยาภาสกรวงศ์ (พร บุนนาค) ใน พ.ศ. ๒๔๒๘ เพื่ออุทิศให้แก่ท่านลูกอินผู้มารดา และสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ผู้บิดา เดิมใช้เป็นที่ศึกษาพระปริยัติธรรมของพระภิกษุสามเณร

ต่อมาเมื่อ พ.ศ.๒๔๕๙ กระทรวงธรรมการได้ใช้พรินทรปริยัติธรรมศาลานี้เป็นห้องอ่านหนังสือสำหรับประชาชนในวัดเป็นครั้งแรก พรินทรปริยัติธรรมศาลาจึงเป็นห้องสมุดประชาชน แห่งแรกในประเทศไทย และกรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนอาคารหลังนี้

ต่อมาเมื่อพ.ศ. ๒๕๕๐ พระธรรมโกศาจารย์ เจ้าอาวาสรูปปัจจุบัน ได้ดำเนินการบูรณปฏิสังขรณ์พรินทรปริยัติธรรมศาลาครั้งใหญ่ เมื่อดำเนินการเสร็จแล้ว ทางวัดประยุรวงศาวาสได้ใช้หอสมุดพรินทรปริยัติธรรมศาลาเปิดเป็นพิพิธภัณฑ์พระ "ประยูรภัณฑาคาร"

พิพิธภัณฑ์นี้ตั้งอยู่ภายในพรินทร์ปริยัติธรรมศาลาเป็นที่จัดแสดง พระพุทธรูปบูชาและพระเครื่องที่ค้นพบจากกรุภายในองค์พระบรมธาตุเจดีย์พร้อมพระบรมสารีริกธาตุ ทางวัดได้ค้นพบโบราณวัตถุสำคัญในกรุพระบรมธาตุมหาเจดีย์ ๒ ครั้ง ดังนี้

ครั้งแรก เมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ค้นพบกรุที่หนึ่งซึ่งบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ และพระพุทธรูปบูชากว่าสามร้อยองค์

ครั้งที่สอง เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ค้นพบกรุที่สองซึ่งบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ และพระพิมพ์ หรือพระเครื่องนับพันองค์

ทางวัดได้ขอให้สำนักพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ กรมศิลปากรช่วยจัดทำทะเบียนโบราณวัตถุและศิลปวัตถุเหล่านั้น การจัดทำทะเบียนของกรมศิลปากรได้ยืนยันว่าพระพุทธรูปและพระเครื่องที่ค้นพบเป็นของโบราณหาค่ามิได้ เช่น พระพุทธรูปและพระพิมพ์ศิลปะหริภุญชัย ลำพูน ศิลปะลพบุรี ศิลปะสุโขทัย ศิลปะอยุธยา ศิลปะรัตนโกสินทร์ตอนต้น พิพิธภัณฑ์นี้ยังมีพระพุทธรูปทองคำ ๓ องค์ สร้างขึ้นในสมัยศรีวิชัย อายุกว่าหนึ่งพันปี มีน้ำหนักทองคำรวมกันได้ ๑.๒ กิโลกรัม

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จเป็นองค์ประธานในพิธีเปิดป้ายพิพิธภัณฑ์พระ "ประยูรภัณฑาคาร" เมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๑

Barindra Pariyattidharma Sala Prayoon Bhadakharn Museum

This is a single-storeyed building with beautiful stained-glass windows in European style. It was built by Chao Phraya Phasakonwong (Phon Bunnak) in 1885, extending from the front annex of the Great Pagoda, who dedicated its merit to his mother "Luk In" and his father Somdet Chao Phraya Borom Maha Prayurawong. It was originally used by monks and novices for studying the Dharma, but in 1916 the Thammakan Ministry (now the Ministry of Education) changed it into a public reading room, thereby becoming the first public library in Thailand. The present abbot, Phra Dharmakosajarn, restored the hall as a museum for housing Buddha-images, at the same time making it open to the general public.

The Department of Fine Arts listed this building as a place of cultural heritage on the 22nd of November 1949.

This museum is located in the Barindra Pariyattidharma Sala, and exhibits the Buddha statues and amulets that were discovered in the inner sanctum of the Phra Borom That Maha Chedi or the Great Pagoda together with the Buddha relics. Ancient artifacts were found in this pagoda on two occasions, the Buddha relics and 300 Buddha statues being discovered on November 5, 2007, with a further thousand the Buddha relics and amulets being found two days later.

The monastery requested that the Department of Fine Arts register these items, which confirmed, on November 11, 2008, that these were of immense cultural value. These included the Buddha statues and amulets in the styles of Lamphun, Lopburi, Sukhothai, Ayutthaya and the early Rattanakosin period. The museum also houses three Buddha images made of gold weighting 1.2 kilograms. The images were crafted during Srivijai period over 1000 years old.

H.R.H. Princess Sirindhorn presided over the opening ceremony at the Prayoon Bhandakhan Museum on December 11, 2008.

ภูเขาจำลอง (เขาเต่า)

The Replica Mountain (Turtle Mountain)

สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ สร้างภูเขานี้ขึ้นโดยได้แนวคิดเกี่ยวกับเค้าโครงมาจากหยดเทียนขี้ผึ้ง ที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ ได้พระราชทานแก่สมเด็จเจ้าพระยา หยดเทียนขี้ผึ้งนี้เกิดจากน้ำตาเทียนที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงจุดขณะเมื่อประทับอยู่ในห้องพระบังคนหนัก น้ำตาเทียนหยดทับถมกันเป็นเวลาหลายปี จนก่อรูปเหมือนภูเขา สมเด็จเจ้าพระยานำเอารูปแบบของหยดเทียนขี้ผึ้งนี้มาสร้างเป็นภูเขาจำลอง

ภูเขาจำลองนับเป็นโบราณวัตถุสำคัญของวัดนี้ประการหนึ่ง ภูเขาจำลองเป็นภูเขาขนาดเล็กก่อด้วยศิลา ตั้งอยู่กลางสระน้ำ บริเวณหน้าวัด รอบริมสระมีศาลารายเป็นตอนไปโดยรอบ สำหรับเป็นที่นั่งพักบ้าง เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปบ้าง ภูเขาจำลองนี้ มีถ้ำและเพิงผา และช่องคูหา เป็นทางน้ำเดินลอดใต้เขาเข้าไปได้ บนยอดเขามีพระสถูปหล่อด้วยทองเหลืองลงรักปิดทอง และบรรจุพระพุทธรูปสำคัญไว้ในนั้น

ประตูทางเข้าภูเขาจำลองนี้มีสองทาง ประตูทางด้านทิศตะวันตกจะมีสิงโตหินหนึ่งคู่คอยเฝ้าประตู

ส่วนประตูด้านทิศตะวันออก มีปั้นรูปเต่าใหญ่คู่ เฝ้าประตู เนื่องจากภูเขาจำลองนี้ชาวบ้านทั่วไปนิยมเรียกว่า “ภูเขาเต่า” ทั้งนี้เพราะภายในสระน้ำ มีผู้เอาเต่า ตะพาบน้ำ ปลาใหญ่เล็ก มาปล่อยไว้ ประชาชนนิยมพาบุตรหลานมาเที่ยวเล่น และนำอาหาร มีกล้วย มะละกอ ผักบุ้ง มาให้แก่สัตว์น้ำเสมอ

The Replica Mountain (Turtle Mountain)

This replica mountain, situated in the middle of a pond at the front of the monastery, was built by Somdet Chao Phraya Borom Maha Prayurawong (Dit Bunna), who got the idea from the sight of dripping candle-wax which he received from the King Rama III. It is one of the most interesting objects in the monastery. The mountain is surrounded by small pavilions in which important Buddha-images are placed. Inside, there are caves, niches, dents and waterways. There are also steps leading to the top of the mountain where a bronze pagoda is situated.

At the entrance to the replica mountain, there are two gateways. The front door on the west has a pair of stone lions guarding its gates, whilst the door on the east has two large turtle figures. People like to call this the "turtle mountain", because turtles, large and small fishes are released into the pond by pilgrims as an act of merit. Visitors also like to bring their relatives to this mountain, where they can offer banana, papaya and water vegetables to these aquatic animals.

SACRED
to the Memory of
SOMDETCH

หลวงพ่อแขก

พ.ศ. ๒๔๒๘ เจ้าพระยาภาสกรวงศ์ สร้างมณฑปทรงโกธิคหลังหนึ่งมีรูปหล่อขนาดเท่าตัวจริงของสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ประดิษฐานไว้ภายในบริเวณภูเขาจำลอง ต่อมาในพ.ศ. ๒๔๗๐ เจ้าจอมเลียมในรัชกาลที่ ๕ ได้ซ่อมมณฑปและรวมกันสร้างพระพุทธรูปหุ้มรูปหล่อสมเด็จเจ้าพระยา เป็นพระพุทธรูปนั่งห้อยพระบาทคล้ายพระพุทธรูปปางคันธาระในอินเดีย ชาวบ้านนิยมเรียกว่า “หลวงพ่อแขก”

Luang Pho Khaek

In the vicinity of the replica mountain there is a Buddha image called “Luang Pho Khaek”. In 1885, Chao Phraya Phasakonwong (Phon Bunnag) initiated a building in gothic style for housing an image of his father, Somdet Chao Phraya Borom Maha Prayurawong. Later on, in 1927, Chao Chom Liam helped to restore and repair the building and cast an image of Somdet Chao Phraya in the form of a Buddha sitting in the posture of hanging feet. The image reflects the Indian Gandhara style as a result of which people have come to speak of it as the “Luang Pho Khaek”, meaning the “Indian Buddha Statue”.

อนุสาวรีย์ปืนสามกระบอก

ในบริเวณภูเขาจำลอง มีอนุสาวรีย์เป็นปืนใหญ่ปักคว่ำอยู่สามกระบอก อนุสาวรีย์นี้เจ้าพระยาภาสกรวงศ์ได้สร้างขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์ถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อพ.ศ. ๒๓๗๙ เนื่องในงานฉลองวัดประยุรวงศาวาส

หมอ ดี บี บรัดเล บันทึกไว้ว่า ในงานฉลองวัดประยุรวงศาวาสนั้น ได้มีการทำไฟพะเนียงด้วยปืนใหญ่ โดยฝังโคนกระบอกปืนใหญ่ลงในพื้นดิน เมื่อจุดชะนวนขึ้นปืนใหญ่เกิดระเบิดแตกออกเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อย ทำให้มีผู้บาดเจ็บหลายคน หมอ ดี บี บรัดเล ถูกตามตัวไปรักษาผู้บาดเจ็บ พระรูปหนึ่งกระดูกแขนแตก หมอ ดี บี บรัดเล จำต้องตัดแขนของพระรูปนั้น การผ่าตัดประสบผลสำเร็จ บาดแผลหายสนิทในเวลาไม่นานนัก นับได้ว่าเป็นการผ่าตัดครั้งแรกในประเทศไทยเกิดขึ้นที่วัดประยุรวงศาวาส

Three Cannons Monument

Nearby the replica mountain is a monument depicting three downward-facing cannons. This was built by Chao Phraya Phasakonwong (Phon Bunnag) to commemorate the tragic event of a huge explosion that occurred in the monastery during the celebrations marking its completion in 1836.

Doctor D.B. Bradley recorded that in the inauguration of Wat Prayurawongsawas, the cannon which was used to launch fireworks exploded into pieces and injured many revelers. Doctor Bradley was summoned to operate on one of the injured. It was the first operation ever performed in Thailand at Wat Prayurawongsawas.

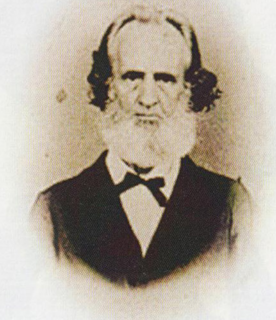

สิงโตจีน

สิงโตจีนวัดประยุรวงศาวาส เป็นสิงโตหินที่สวยงามกว่าสถานที่อื่นๆ แสดงว่าได้คัดสรรมาแล้ว เล่ากันว่าได้นำมาจากเมืองจีน เป็นอับเฉาเรือกันเรือโคลง อากัปกิริยาของสิงโตตัวผู้ และสิงโตตัวเมียจะแตกต่างกัน ตัวผู้มักจะคาบลูกแก้ว (สลักด้วยหินก้อนเดียวกัน) และเหยียบลูกแก้วกลมๆไว้ เด็กๆมักชอบดึงลูกแก้วออกจากปาก เพราะเขาเล่าว่า “ถ้าเอาออกได้ลูกแก้วจะกลายเป็นทอง” แต่ก็ไม่สามารถเอาออกได้

ส่วนสิงโตตัวเมียนั้น จะมีลูกตัวเล็กๆหมอบอยู่ใต้ท้องแม่ หรือแม่สิงโตหยอกล้อลูกที่นอนหงายอยู่ หรือแกะสลักเป็นสิงโตยิ้มตามจินตนาการของผู้สร้าง ภาพเหล่านี้พบเห็นได้ตามสถานที่ต่างๆ โดยเฉพาะตามวัด แต่สิงโตที่วัดประยุรวงศาวาสนี้แปลกกว่าที่วัดอื่นๆ คือ ลูกสิงโตกำลังกินนมแม่ ลูกสิงโตหยอกล้อแม่ และลูกสิงโตอมสร้อยคอแม่นับหาดูได้ยากยิ่ง

Chinese lion figures

The Chinese lion figures of Wat Prayurawongsawas are believed to have been carefully selected and brought from China. The characteristics of the male and female lions are very different:

The male lion holds a crystal ball in his mouth, just as his feet tread on similar balls. Children visitors often try to pull the crystal ball from his mouth because they have been told that if anyone can pull the ball out of his mouth, it will become precious gold. But nobody can pull it out. The female lion, on the other hand, has a baby lion crouching under its belly.

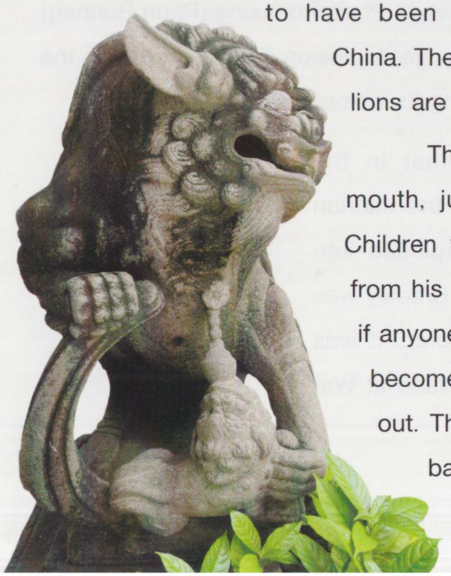

หลวงพ่อแก้ว

สร้างเมื่อพ.ศ. ๒๔๓๙ โดยเจ้าพระยาภานุวงศ์มหาโกษาธิบดี (ท้วม บุนนาค) ตั้งอยู่ด้านหลังพระอุโบสถ สูง ๖ เมตร มีกำแพงล้อมรอบ สร้างกุฏิเล็กไว้ด้านหน้า แล้วหล่อรูปหลวงพ่อแก้วหรือท่านขรัวแก้วประดิษฐานไว้ในนั้น ต่อมาในพ.ศ. ๒๕๒๑ ทางวัดได้สร้างเจดีย์องค์ใหม่ครอบเจดีย์องค์เก่า และสร้างศาลาจตุรมุขไว้หน้าพระเจดีย์ ภายในศาลาประดิษฐานรูปหล่อท่านขรัวแก้ว และมีภาพจิตรกรรมฝาผนังด้านหลังของรูปท่านขรัวแก้ว เป็นภาพบรรยายการสนทนาระหว่างท่านขรัวแก้วกับสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ มือของท่านขรัวแก้วชี้ไปที่เรือสำเภาซึ่งอยู่อีกด้านหนึ่งของผนังเพดานของศาลามีลวดลายรูปดอกบุนนาค และรูปดาวระยิบระยับสัญลักษณ์ของต้นตระกูลบุนนาค

ท่านขรัวแก้วรูปนี้เป็นพระอาจารย์สอนหนังสือไทยแก่กุลบุตรในตระกูลของสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ เป็นนักโหราศาสตร์ผู้เชี่ยวชาญ และเป็นนักวิปัสสนาที่หลับตาเห็นแจ้ง สามารถจะพยากรณ์เหตุการณ์ได้ตรงกับความจริงเป็นส่วนมาก

เล่ากันว่า ครั้งหนึ่ง สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ ได้ค้าขายทางสำเภากับประเทศจีน แต่สำเภาไม่กลับมาตามกำหนดที่เคย จึงได้เข้ามาถามท่านขรัวแก้ว ท่านตอบสำเนียงชาวปักษ์ใต้ เพราะท่านเป็นชาวเมืองนครศรีธรรมราชว่า “มาแหล่วแหล่... เอาชาดีมากินห๊อ” สมเด็จเจ้าพระยาฯท้วงว่า “ท่านขรัวพูดเล่นไปได้ ถามจริงๆ ผมเพิ่งมาจากท่าเดี๋ยวนี้เอง” ท่านยืนยันอีกว่า “มาแหล่วแหล่... เอาชาดีมากินห๊อ” พอสมเด็จเจ้าพระยาฯ กลับไปก็พบสำเภามารออยู่จริง และกลับมาถึงเมื่อสมเด็จฯ มาถึงวัดนั่นเอง

เจ้าพระยาภาณุวงศ์ มหาโกษาธิบดี (ท้วม บุนนาค)
(พ.ศ.๒๓๗๙–พ.ศ ๒๔๕๖)
เสนาบดีกรมท่า ในสมัยรัชกาลที่ ๕
ผู้สร้างเจดีย์และที่ประดิษฐานท่านอาจารย์แก้ว
บูรณะโดยกุลทายาท
พ.ศ. ๒๕๔๘

Luang Pho Kaeo

This pagoda (Chedi) was established in 1896 by Chao Phraya Phanuwong Maha Kosathibodi (Tuam Bunnag) and is located at the rear of the Ordination Hall. It is 6 metres high, and is encircled by a wall. In the pagoda is a figure of Luang Pho Kaeo or Khrua Kaeo. In 1978, the monastery built a new pagoda over the earlier one, with a Chatruramuk-sala (or four-faced pavilion of traditional Thai style) in front. In the hall resides another figure of Luang Pho Kaeo behind which are mural paintings depicting the dialogue between Khrua Kaeo and Somdet Chao Phraya Borom Maha Prayurawong. The figure's hand points to a painting of a Chinese junk on the opposite wall. On the ceilings are images of Bunnag flowers and twinkling stars that are the symbol of the Bunnag lineage.

Khrua Kaeo was the teacher of the children in the family of Somdet Chao Phraya Borom Maha Prayurawong and was an expert astronomer as well as being a meditation master of great wisdom. He was reputed to be able to make accurate predictions on the arrival the Chinese junk from China.

หอภาวนา สิทธิโชค
นายประสาร นางศรีรัตนา เชาวน์วุฒิเสถียร (สิทธิโชค)
อุทิศกุศลแด่ นายสมชาย สิทธิโชค
สร้างถวาย พ.ศ. ๒๕๕๑

หอภาวนาสิทธิโชค

สร้างเมื่อพ.ศ. ๒๕๓๔ เป็นสถาปัตยกรรมแบบทรงไทย มีขนาดกว้าง ๖.๔๓ เมตร ยาว ๑๐.๗๕ เมตร หลังคาลด ๒ ชั้น หน้าบันเป็นรูปเทพพนม

ทางวัดได้บูรณปฏิสังขรณ์เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้มีขนาดกว้าง ๘.๖๒ เมตร ยาว ๑๔.๘๐ เมตร และมีหลังคาลด ๓ ชั้น หอภาวนานี้เป็นที่ประดิษฐานรูปหล่ออดีตเจ้าอาวาสและบุรพาจารย์ เช่น สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (จี่ อินฺทสโร) พระพุทธวรญาณ (มงคล วิโรจโน)

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (จี่ อินฺทสโร) เป็นเจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสรูปที่ ๓ ครองวัดอยู่ระหว่าง พ.ศ. ๒๓๗๕-๒๔๑๖ รวม ๔๑ ปี ท่านเป็นพระนักเทศน์ที่มีชื่อเสียงมาก มีลีลาเทศนาอย่างสาลิกาป้อนเหยื่อ ท่านได้วางรากฐานให้สำนักวัดประยุรวงศาวาสเป็นแหล่งผลิตพระนักเทศน์ชั้นนำให้กับวงการพระพุทธศาสนามาจนถึงปัจจุบัน

พระพุทธวรญาณ (มงคล วิโรจโน)เป็นเจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสรูปที่ ๑๓ ครองวัดอยู่ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๐๑-๒๕๔๘ รวม ๔๘ ปี ท่านได้จัดโครงการฝึกอบรมนักเทศน์แก่พระภิกษุสามเณรทั่วประเทศตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๐ โครงการนี้ได้ดำเนินมาจนถึงปัจจุบัน มีผู้ผ่านการอบรมไปแล้ว ๔,๓๐๐ รูป

Sitthichok Meditation Hall

The hall was built in 1991 in a traditional Thai architectural style. It is 6.43 metres wide and 10.75 metres in length. The roof has two levels with a deva at its gable.

It was renovated and slightly extended in 2008, at the same time a third level being added to the roof. It now houses commemorative figures of the ancestral abbots, including Somdet Phra Phutthakosajarn (Chi Indhasaro) and Phra Phutthaworayan (Mongkon Virojano).

The third abbot of the Wat was Somdet Phra Phutthakosajarn (Chi Indhasaro), who held the position for 41 years, from 1832 to 1872. He was a famous preacher whose teaching style was dubbed "salika pon yuea" in that it resembled a mynah bird feeding her baby. Since then there has been a succession of outstanding preaching monks from Wat Prayurawongsawas, right up to the present day.

Phra Phutthaworayan (Mongkon Virajano) was the 13th chief abbot for 48 years, from 1832 to 1872. He initiated a training course for monks and novices from all over Thailand which continues to the present day. About 4,300 monks and novices have completed this course.

วิหารคต

ตั้งอยู่ด้านทิศตะวันตกของพระอุโบสถ เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปโบราณสมัยอยุธยาตอนปลายและสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น จำนวน ๓๒ องค์ ในจำนวนนี้เป็นพระพุทธรูปปางห้ามญาติ ๒๐ องค์ ปางประทานพร ๙ องค์ ปางถวายเนตร ๒ องค์ และปางอุ้มบาตร ๑ องค์ พระพุทธรูปเหล่านี้เป็นพระพุทธรูปยืนทั้งหมด มีความสูงระหว่าง ๑.๒๖ เมตร ถึง ๒.๖๐ เมตร

Khot Vihara

This building is located to the west of the Ordination Hall in which 32 ancient Buddha statues of the late Ayutthaya and early Rattanakosin periods are enshrined. Of these, twenty standing Buddha statues have the palm of the right hand raised to prevent the Buddha's relatives from fighting each other; nine standing Buddha statues are in the posture of giving a blessing; two further ones are in a posture of giving his eyes (Thawai Net) style; whilst another one other holds an alms-bowl. All range from 1.26 to 2.60 meters in height.

พระธรรมโกศาจารย์ (ศ.ประยูร ธมฺมจิตฺโต ป.ธ. ๙, Ph.D)
เจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร
ราชบัณฑิตกิตติมศักดิ์

พระธรรมโกศาจารย์ (ศ.ประยูร ธมฺมจิตฺโต) เป็นชาวจังหวัดสุพรรณบุรี สอบได้เปรียญธรรม ๙ ประโยคขณะเป็นสามเณร อุปสมบทในพระบรมราชานุเคราะห์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม กรุงเทพมหานคร ท่านสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาปรัชญา จากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และปริญญาเอกสาขาปรัชญาจากมหาวิทยาลัยเดลี (University of Delhi)

พระธรรมโกศาจารย์มีผลงานเป็นหนังสือทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษกว่า ๗๐ เล่ม ท่านเป็นประธานจัดงานวันวิสาขบูชาโลกตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๘ ถึงปัจจุบัน เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๖ ท่านเป็นพระสงฆ์ไทยรูปแรกที่ได้รับพระบรมราชโองการโปรดแต่งตั้งเป็นศาสตราจารย์ สาขาวิชาปรัชญา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และต่อมาใน พ.ศ. ๒๕๕๒ ท่านได้รับพระบรมราชโองการโปรดแต่งตั้งเป็นราชบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาปรัชญา

ท่านได้รับปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

ปัจจุบันท่านดำรงตำแหน่งเป็น

- เจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร
- อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- เจ้าคณะภาค ๒
- คณะเลขานุการของคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช
- ประธานสมาคมมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนานานาชาติ
- ประธานสมาคมสภาสากลวันวิสาขบูชาโลก

The Present Chief Abbot

Prof. Dr. Phra Dharnakosajarn (Prayoon Dhammacitto)

Honorary Rajapandit

He was born in Suphan Buri province. While still a novice, he completed the Pali Grade IX, where upon the King of Thailand sponsored his higher ordination in the temple of the Emerald Buddha. He received his Bachelor's degree in Philosophy, with first-class honors, from Mahachulalongkornrajavidyalaya University (MCU) and obtained a Diploma in French, an M.A., M.Phil. and Ph.D. from University of Delhi.

He is the author of more than 70 books on Buddhism and philosophy in both Thai and English. Since 2005 he has been the Chairman of the United Nations Day of Vesak celebrations held in Thailand. In 2003, the King of Thailand graciously appointed him as the first Thai monk ever to hold the position of Professor of Philosophy at MCU. In 2009, he was graciously appointed Honorary Rajapandit of Philosophy by the King of Thailand. In addition, he received honorary doctoral degrees from Sri Nakharintharawirot University, Thammasat University, Mahamakut Buddhist University, Sri Prathum University, King Mongkut's Institute of Technology Lardkrabang, Wongjawalitkul University.

Current Position:
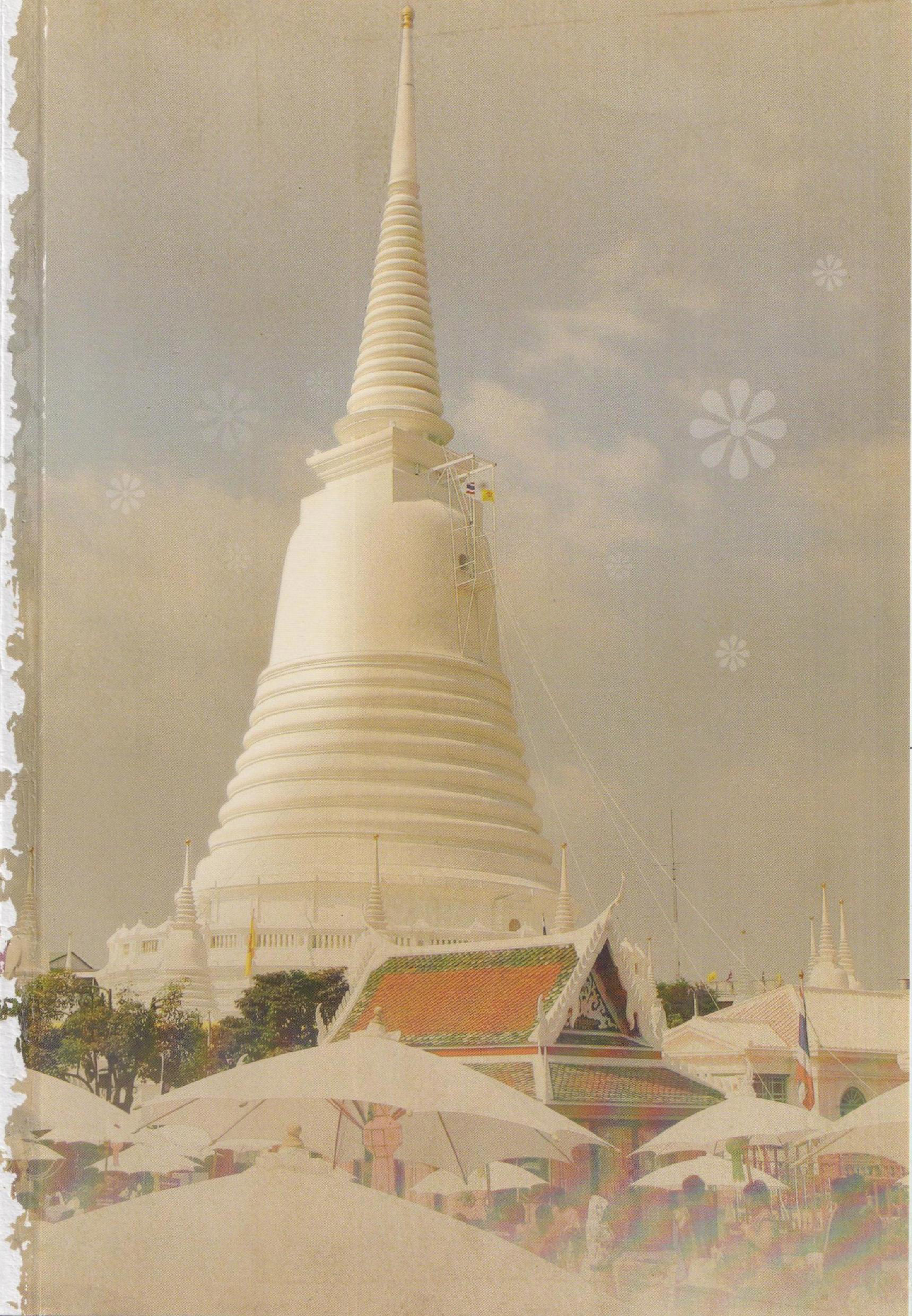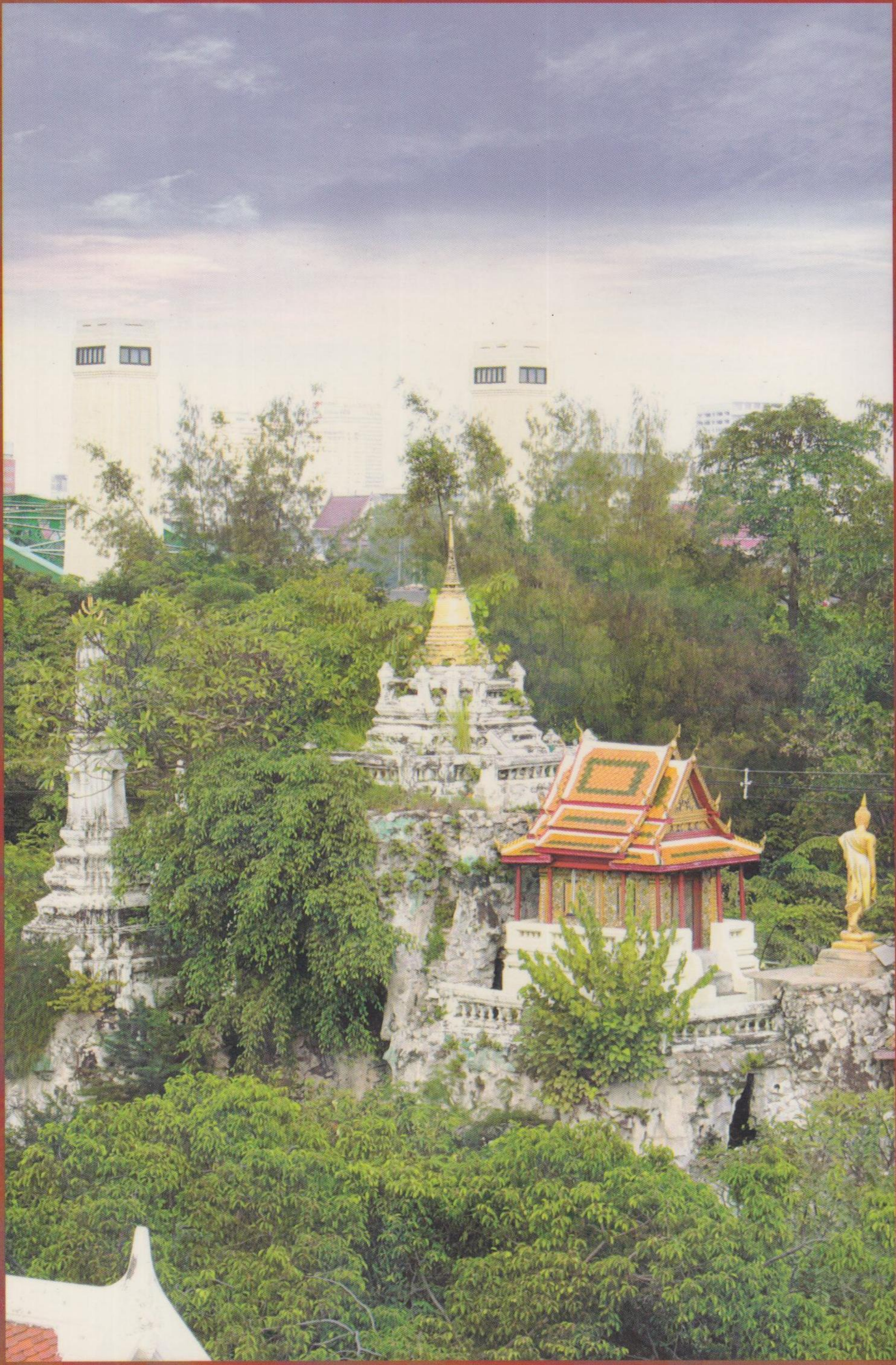
- Chief abbot of Wat Prayurawongsawas
- Rector of Mahachulalongkornrajavidyalaya University
- Ecclesiastical Governor of Region II
- A member of the Secretariat of the Executive Committee for Thai Sangharaja
- President of International Association of Buddhist Universities (IABU)
- President of International Council of United Nations Day of Vesak (ICUNDV)